

Uchwała Nr XXVII/190/13
Rady Gminy w Dąbrowie
z dnia 21 marca 2013 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na
terenie Gminy Dąbrowa w latach 2013 -2015**

Na podstawie art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2011r, Nr 149, poz.887z późn zm.), **Rada Gminy w Dąbrowie uchwala, co następuje:**

§1. Przyjmuje się Gminny program wspierania rodziny na terenie Gminy Dąbrowa w latach 2013 - 2015 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dąbrowa

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
/-/ prof. dr hab. inż. Piotr Wieczorek

Załącznik
do Uchwały Nr XXVII/190/13
Rady Gminy Dąbrowa
z dnia 21 marca 2013 r.

Trzyletni Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dąbrowa **2013-2015**

WSTĘP

Z dniem 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 ze zm.), wprowadzająca reformę systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Ustawa wyłącza z systemu pomocy społecznej zadania z zakresu Wspierania rodziny i organizowania pomocy dzieciom pozbawionym właściwej opieki w środowisku rodzinnym i zwiększa finansową odpowiedzialność gmin za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej. Preambuła ustawy wskazuje, iż nadrzędnymi celami ustawy było dobro dziecka wymagającego szczególnej ochrony i pomocy osób dorosłych, środowiska rodzinnego i troski o harmonijny rozwój, dobro rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dzieci oraz skuteczna pomoc dla rodzin przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci poprzez zorganizowanie zintegrowanego lokalnego systemu ochrony dzieci przy współpracy osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. **Obowiązek realizacji wsparcia rodziny, rozumianego jako planowe działania na rzecz rodziny przeżywającej trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego wykonujących zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub podmiocie, któremu gmina zleciła realizację zadania.**

Zgodnie z art.176 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nałożyła na gminy obowiązek opracowania i realizacji 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się zatem będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych i umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego. Wsparcie rodziny ma zatem charakter profilaktyczny i przyjmuje zasadę wczesnej interwencji. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem. System wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ma na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Natomiast praca z rodziną biologiczną w przypadku, gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny.

Rodzina jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze wpływa na osobowość człowieka, jego życie i rozwój. Ma ona zasadnicze znaczenie dla kształtowania ogólnej postawy życiowej dziecka oraz jego zdrowia psychicznego. Jest miejscem, w którym dziecko doświadcza swoich pierwszych kontaktów z otoczeniem, zaczyna poznawać i rozumieć wartości społeczne. Na ich podstawie będzie budować swój własny system norm i zachowań. Rodzina powinna zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Oddziałując (w sposób świadomy i nieświadomy) na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie. Nie ulega wątpliwości, że rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko rozwojowe dzięki możliwości otoczenia go indywidualną opieką i zaspokojenia jego potrzeb. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają działań interdyscyplinarnych, kompleksowych rozwiązań.

Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, przemoc w rodzinie a także uzależnienia jednego lub obojga rodziców. Dezorganizacja rodziny powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Ustawa wprowadziła obowiązek partycypowania gmin w kosztach utrzymania dziecka związanych z umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub placówkach opieki całodobowej (zarówno opiekuńczo – wychowawczych, jak i placówkach opiekuńczo - terapeutycznych prowadzonych na szczeblu wojewódzkim), od 10 % w pierwszym roku pobytu do 50 % w trzecim i kolejnych latach jego pobytu w pieczy zastępczej. Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających dziecko w rodzinie jest zatem formą pomocy tańszą i bardziej skuteczną.

UWARUNKOWANIA PRAWNE

Realizacja polityki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej opiera się między innymi na poniższych aktach prawnych :

- 1) Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 – ze zmianami),
- 2) Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. Nr 149 , poz. 887ze zmianami),
- 3) Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U z 2009r. Nr 175, poz. 1362 – ze zmianami),
- 4) Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2010r. Nr 234 , poz. 1536 – ze zmianami),
- 5) Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U z 2008r. Nr 69 , poz. 415 – ze zmianami),
- 6) Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005r. Nr 180 , poz. 1493 – ze zmianami),
- 7) Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2012r. poz. 124) ,
- 8) Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2007r. Nr 70 , poz. 473 – ze zmianami),
- 9) Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowa

DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE DĄBROWA

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych pozyskanych od instytucji, które w swojej pracy zajmują się opieką nad dzieckiem i rodziną. Dzięki współpracy w procesie tworzenia diagnozy udało się zgromadzić informacje pozwalające na stworzenie obrazu sytuacji w jakiej znajdują się obecnie rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Dąbrowa. Na ich podstawie zidentyfikowane zostały najważniejsze problemy stanowiące punkt wyjścia do opracowania programu.

Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowie

rodziny	Liczba rodzin
z dziećmi do 6 r ż	37
z dziećmi do 18 r.ż	53
wielodzietne	9
niepełne	20
z dzieckiem niepełnosprawnym	13

Źródło :OPS Dąbrowa

Rodziny objęte pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowie z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie.

	Liczba dzieci w rodzinie							
	1dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci	7 dzieci	8i więcej
Liczba rodzin	27	31	11	5	3	0	1	0

Źródło; OPS Dąbrowa

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. To pracownicy socjalni są pierwszymi osobami, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku. Przeprowadzając wywiady środowiskowe dokonują diagnozy problemów.

Problemy społeczne w gminie Dąbrowa rozwiązuje przede wszystkim Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z Urzędem Gminy, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policją, Placówkami oświatowymi, Zakładami Opieki Zdrowotnej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Zespołem Interdyscyplinarnym.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, działalność instytucji pracujących na rzecz rodzin, systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, rozwój poradnictwa rodzinnego dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne rozwijający się system pieczy zastępczej..</p>	<p>mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej. niechęć osób do korzystania z poradnictwa specjalistycznego, tkwienie w uzależnieniu od pomocy społecznej. wyuczona bezradność roszczeniowość klientów OPS narastający problem przemocy w rodzinach narastający problem osób uzależnionych od alkoholu bezrobocie i zła sytuacja finansowa;</p>

<p>otwartość na współpracę, Inicjowanie działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej członków rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym wspieranie rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez pracę socjalną z rodziną zmiana postaw społecznych istniejące placówki opiekuńczo-wychowawcze (światlice) na terenie gminy Dąbrowa aktywizacja społeczna i zawodowa podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej;</p>	<p>brak zakładów pracy; niewystarczający system informacyjny, niewystarczająca współpraca między instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi, brak nowych lokali mieszkalnych ,lokali socjalnych, brak mieszkań chronionych;</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>kierowanie pomocy do konkretnych adresatów. racjonalne wykorzystanie środków finansowych. utworzenie stałego stanowiska pracy asystenta rodziny. możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych</p>	<p>wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej; wzrost skomplikowanych problemów rodzin,</p>

ANALIZA ZASOBÓW W GMINIE DĄBROWA

Ośrodek Pomocy Społecznej

W roku 2012 z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystało 338 rodzin, w tym 80 rodzin z dziećmi .

Uwzględniając przyczyny pomocy, najczęstszym powodem udzielania pomocy osobom i rodzinom w ostatnich latach było ubóstwo i bezrobocie. Kolejne grupy dyspanseryjne, to: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm członka rodziny, niepełnosprawność. W wielu wymienionych wyżej przypadkach w jednej rodzinie występowało jednocześnie kilka dysfunkcji.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie w ramach pracy socjalnej udziela swoim klientom pomocy w realizacji podstawowych funkcji rodziny i wspiera w wypełnianiu zadań wychowawczych mając zawsze na względzie dobro dzieci. Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną w pieczy zastępczej. Praca z wybraną rodziną jest prowadzona do momentu osiągnięcia przez tę rodzinę stabilizacji życiowej, umożliwiającej podstawowe wypełnianie obowiązków wobec małoletnich dzieci. W momencie, gdy pomoc instytucjonalna w danym środowisku rodzinnym nie daje zadawalających efektów decyzją sądu dziecko umieszczane jest w pieczy zastępczej, powiat koordynuje

poszukiwania dla dziecka form pieczy zastępczej, a gmina Dąbrowa jest obowiązana pokrywać część kosztów na utrzymanie dziecka w tej pieczy.

Placówki Oświatowe

Na terenie Gminy w ramach opieki przedszkolnej działają: Publiczne Przedszkole w Dąbrowie z oddziałem w Prądach, w Chróście, w Karczowie, w Naroku, w Sławicach, oraz oddział w Żelaznej. W ramach szkolnictwa podstawowego działają placówki publiczne: szkoły podstawowe w miejscowościach: Narok, Sławice Dąbrowa, Chróście. Edukację gimnazjalną realizuje gimnazjum publiczne w Żelaznej oraz Zespół Szkół w Chróście i w Dąbrowie

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Celem Komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych. Zadania GKRPA:

- podejmowanie działań mających na celu zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych współuzależnionych,
- udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej i prawnej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
- podejmowanie działań na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu,
- współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi w rozwiązywaniu problemów uzależnień.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przemocy

Od stycznia 2012 roku na terenie gminy działa Zespół Interdyscyplinarny ds. przemocy, którego członkami są przedstawiciele różnych instytucji m.in.: OPS, policji, organizacji pozarządowej (Caritas), oświaty, kurator sądowy, członkowie Komisji przeciwdziałania alkoholizmowi. Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą. Konieczne jest opracowywanie i realizacja indywidualnych [planów](#) pomocy i inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach. Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów.

Policja

Działania funkcjonariuszy na rzecz dziecka i rodziny realizowane są w oparciu o stałą współpracę z pedagogami szkół podstawowych i gimnazjalnych w celu rozwiązywania problemów wychowawczych z dziećmi i młodzieżą. W zakresie działań na rzecz rodzin funkcjonariusze podejmują interwencje w zakresie przemocy w rodzinie.

CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY

Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej.

Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie

Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacji kryzysowych.

MONITORING I EWALUACJA

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one oraz w jakim stopniu w realizacji celów Programu. Monitoring ma na celu uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych w ramach programu działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów programu.

W ramach procesu monitoringu i ewaluacji uzyskana zostanie informacja czy i jakim obszarze program wymaga aktualizacji lub zmian postawionych celów.

Ewaluacja wg kryterium użyteczności oraz trwałości ma na celu uzyskanie informacji na temat zależności pomiędzy potrzebami rzeczywistymi, a rezultatami oraz efektami działań.

Przez cały okres realizacji programu prowadzony będzie monitoring i ewaluacja bieżąca.

EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka
- zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.
- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
- przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Programu są:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Gminy w Dąbrowie
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- Policją,
- Placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
- Zakładami Opieki Zdrowotnej,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu
- Organizacjami pozarządowymi.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny są:

- budżet państwa;
- budżet gminy;
- inne źródła finansowania.

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie

Urząd Gminy w Dąbrowie

Instytucje i organizacje prowadzące działania na rzecz dziecka i rodziny,

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Niemodlinie, Opolu

Szkoły z tereny gminy Dąbrowa

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dąbrowie

Policja,

Kuratorzy Sądowi,

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Przewodniczący Rady Gminy
/-/ prof. dr hab. inż. Piotr Wieczorek